

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumundan:
G r   lerinizi duzenleme@bddk.org.tr adresine e-posta ile iletebilirsiniz.

TAKAS R SK NE ESAS TUTARIN HESAPLANMASINA  L   K N TEBL   TASLAĞI

B R NC  BÖLÜM Başlangıç Hükümleri

Amaç ve kapsam

MADDE 1- (1) Bu Tebliğin amacı, takas riskine esas tutarın hesaplanmasına ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Dayanak

MADDE 2- (1) Bu Tebliğ, ** tarihli ve ** sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Bankaların Sermaye Yeterliliğinin  l   lmesine ve Değerlendirilmesine  li kin Yönetmeliğin 6 ncı maddesinin ikinci fıkrasına dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 3- (1) Bu Tebliğde yer alan;

- a) Alım satım hesapları: Bankaların Sermaye Yeterliliğinin  l   lmesine ve Değerlendirilmesine  li kin Yönetmeliğin 3 üncü maddesinde tanımlanan alım satım hesaplarını,
 - b) Banka: Kanunun 3 üncü maddesinde tanımlanan bankaları,
 - c) Emtia: Kıymetli madenler ve diğer emtiayı,
 -  ) Gelişmiş  DD yaklaşımı:  lgili alt risk sınıfında temerrüt olasılığı, temerrüt halinde kayıp ve kredi dönüşüm oranı değerleri ile efektif vadenin içsel olarak hesaplandığı içsel derecelendirmeye dayalı temel kredi riski hesaplama yaklaşımını,
 - d)   sel derecelendirmeye dayalı ( DD) yaklaşımlar: Temel ve geli mi  içsel derecelendirmeye dayalı hesaplama yaklaşımlarını,
 - e) Kanun: 5411 sayılı Bankacılık Kanununu,
 - f) Karşı taraf kredi riski: Bir işlemin karşı tarafının işleme ilişkin nakit akışlarının nihai takasından önce temerrüde düğüme riskini,
 - g) Kurul: Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulunu,
 -  ) Kurum: Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunu,
 - h) Standart Yaklaşım: ** tarihli ve ** sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Temel Kredi Riskine Esas Tutarın Standart Yaklaşım ile Hesaplanmasına  li kin Tebliğ uyarınca risk sınıfı veya alt risk sınıflarına ilişkin risk tutarlarının ve risk ağırlıklarının belirlendiği temel kredi riskine esas tutar hesaplama yaklaşımını,
- ifade eder.

 K NC  BÖLÜM Takas Riskine Esas Tutar

Takas riski

MADDE 4- (1) Takas riski aşağıdaki zarar etme olasılıklarından oluşur:

- a) Alım-satım hesaplarına ilişkin olup olmadığına bakılmaksızın, bir menkul kıymet, döviz veya emtianın sözleşmede öngörülen fiyatı belli bir vadede teslimini konu alan ve her iki tarafın yükümlülüklerini vadede yerine getirmesini  ng ren işlemlerde, takas işleminin vade

tarihinde gerçekleşmemesinden ötürü işleme konu menkul kıymet, döviz veya emtianın fiyat değişimleri nedeniyle bankanın maruz kalacağı zarar olasılığı.

b) Banka tarafından menkul kıymet, döviz veya emtianın bedeli, bunları teslim almadan önce ödenmişse ya da banka menkul kıymet, döviz veya emtiayı bunların bedelini tahsil etmeden önce teslim etmişse teslim alamadığı varlık ya da tahsil edemediği nakit sebebiyle bankanın zarar etme olasılığı.

(2) Birinci fıkra kapsamındaki işlemler için takas riskine esas tutar hesaplanmak zorundadır. Bu işlemlerden karşı taraf kredi riskine esas tutar hesaplamasına konu edilenler için takas riskine esas tutar hesaplanmaz.

(3) Ödeme veya takas sisteminde, bütün bir sistemi ilgilendiren bir arıza olması halinde, Kurum, bu sorun giderilene kadar takas riskine esas tutar hesaplanması zorunluluğunu kaldırmaya yetkilidir. Böyle bir durumda, karşı tarafın takas yükümlülüğünü gerçekleştirememesi, kredi riski çerçevesinde temerrüt sayılmaz.

Takas riskine esas tutar hesaplanması

MADDE 5 – (1) Takas riskine esas tutar, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki işlemler için hesaplanan sermaye yükümlülüğünün 12,5 katı ile (b) bendi kapsamındaki işlemler için hesaplanan risk ağırlıklı varlık tutarı toplamından oluşur.

(2) 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki işlemler bakımından takas riskine ilişkin sermaye yükümlülüğü; işlemin sözleşme fiyatı ile gerçeğe uygun değeri arasındaki farkın banka için zarar oluşturduğu durumlarda, bu farkın mutlak değeri ile aşağıdaki tabloda yer alan vadeden sonraki iş günü sayısına karşılık gelen sermaye yükümlülüğü oranının çarpılması suretiyle hesaplanır. Birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki işlemler için vade tarihini izleyen ilk 4 iş günü süresince takas riski için sermaye yükümlülüğü hesaplanmaz.

Vadeden Sonraki İş Günü Sayısı	Sermaye Yükümlülüğü Oranı (%)
5 ile 15 gün arası	8
16 ile 30 gün arası	50
31 ile 45 gün arası	75
46 ve daha fazla gün	100

(3) 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamındaki işlemler için risk ağırlıklı varlık tutarı aşağıda belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde hesaplanır:

a) Sözleşmede belirtilen ve karşı tarafın ödeme veya teslimat yükümlülüğünü yerine getirmesi gereken tarihten önce bu işlemler için risk ağırlıklı varlık tutarı hesaplanmaz. Bu tarihten sonra ödemeye konu tutar veya teslimatın değeri bir kredi olarak değerlendirilir.

b) Sözleşmede belirtilen ve karşı tarafın ödeme veya teslimat yükümlülüğünü yerine getirmesi gereken tarihi takip eden ilk 4 iş günü süresince banka tarafından ödemesi veya teslimi yapılan işlem için risk ağırlıklı varlık tutarı aşağıdaki şekilde hesaplanır:

1) Temel kredi riskine esas tutar hesaplamasında Standart Yaklaşım kullanan bankalarca risk ağırlıklı varlık tutarı, ödemeye konu tutara veya teslimatın değerine Standart Yaklaşım uyarınca alacağın tabi olduğu risk ağırlığı uygulanması suretiyle hesaplanır.

2) Temel kredi riskine esas tutar hesaplamasında İDD yaklaşımlarını kullanan bankalarca risk ağırlıklı varlık tutarı, işlemin karşı tarafına göre Temel Kredi Riskine Esas Tutarın İçsel Derecelendirmeye Dayalı Yaklaşımlar ile Hesaplanmasına İlişkin Tebliğ uyarınca hesaplanır. İDD yaklaşımlarını kullanan bankalarca risk ağırlıklı varlık tutarı hesaplamasında aşağıdaki uygulamalar da dikkate alınabilir:

(i) Bankanın, karşı taraftan içsel olarak derecelendirilmiş başka bir alacağının bulunmaması halinde, bu karşı tarafın temerrüt olasılığı 17/4/2012 tarihli ve 28267 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Derecelendirme Kuruluşlarının Yetkilendirilmesine ve Faaliyetlerine

İlişkin Esaslar Hakkında Yönetmelik kapsamında Kurulca yetkilendirilen veya doğrudan tanınan bir kredi derecelendirme kuruluşu tarafından verilmiş kredi derecelendirme notlarına dayanılarak belirlenebilir.

(ii) Gelişmiş İDD yaklaşımını kullanan bankalarca, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamındaki tüm işlemler için uygulanması şartıyla, temerrüt halinde kayıp hesaplaması yapılması yerine %45 değeri kullanılabilir.

(iii) İDD yaklaşımlarını kullanan bankalarca, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamındaki tüm işlemler için uygulanması şartıyla, ilgili karşı taraf için Standart Yaklaşım uyarınca belirlenen risk ağırlıkları kullanılabilir.

3) (1) ve (2) numaralı alt bentlerdeki uygulamalara alternatif olarak, risk tutarının önemsiz düzeyde olması halinde bu risklere %100 risk ağırlığı uygulanabilir.

c) Sözleşmede belirtilen karşı tarafın ödeme veya teslimat yükümlülüğünü yerine getirmesi gereken tarihi takip eden 5 inci iş gününden itibaren risk ağırlıklı varlık tutarı, banka tarafından ödemesi veya teslimi yapılan işlem için %1250 risk ağırlığı uygulanması suretiyle hesaplanır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Yürürlük

MADDE 5- (1) Bu Tebliğ **/**/2026 tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 6- (1) Bu Tebliğ hükümlerini Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu Başkanı yürütür.

**TAKAS RİSKİNE ESAS TUTARIN HESAPLANMASINA İLİŞKİN TEBLİĞ
TASLAĞI
GENEL GEREKÇE**

Bilindiği üzere; 5411 sayılı Bankacılık Kanunu’nun 88 inci maddesinde, düzenlemek ve denetlemekle görevli olduğu sektör veya alanla ilgili uluslararası ilke ve standartlarla uyumlu ikincil düzenlemelerin yapılması ve kararların alınması Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu’nun görevleri arasında sayılmaktadır. Bu kapsamda, bankacılık alanında politikaların geliştirilmesi ve uygulamada daha iyi bir koordinasyonun sağlanması amacıyla üye ülkelerin bankacılık otoriteleri arasında iş birliğini sağlayacak bir platform olarak oluşturulan Basel Bankacılık Denetim Komitesinin (Basel Komite) üyesi olarak Kurumumuz, bankacılık mevzuatını uluslararası en iyi uygulamaları takip ederek gerektiğinde güncellemektedir.

Öte yandan, Basel Komite Aralık 2017 tarihinde “Basel III: Finalising Post Crisis Reforms” dokümanını yayımlamıştır. Bahse konu dokümanda yer alan standartlar, Basel III uzlaşısını tamamlayıcı mahiyette olup, nihai Basel III uzlaşısı ya da Basel IV olarak adlandırılmaktadır. Basel IV ile Basel Komite temelde, benzer risk yapılarına sahip olan ve gelişmiş modeller kullanan bankaların farklı sermaye yükümlülüklerinin önüne geçmek suretiyle bankaların maruz kalmış oldukları riskin daha doğru ölçülmesini teminen bankalar tarafından kullanılan standart ve içsel yöntemleri birbirine yaklaştırmayı hedeflemektedir.

Bu kapsamda, bankaların sermaye yeterliliği mevzuatının uluslararası bankacılık standartlarına tam uyumuna yönelik gerekli çalışmaların yürütülmesi amacıyla “Basel III: Finalising Post Crisis Reforms” dokümanı dikkate alınarak takas riskine esas tutarın hesaplanmasına ilişkin usul ve esasları düzenlemek amacıyla “Takas Riskine Esas Tutarın Hesaplanmasına İlişkin Tebliğ Taslağı” hazırlanmıştır.